

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Development of Academic Administration Effectiveness for Small Schools under the Office of Secondary Educational Service Area Office in the Northeast Thailand

ชวัลลักษณ์ รัตวิธรรพกุล^{1,*}, ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ², วาโร เฟ็งสวัสดิ์² และ พรเทพ เสถียรนพแก้ว²
Chawanlax Ratiworrapattarakul^{1,*}, Thanongsak Koomkhinam², Waro Phengsawat² and Pornthep Satheannopakaow²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบฯ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย โดย 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการสอบถามผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 240 คน ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบ สร้างรูปแบบฯ โดย 1) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 2) การศึกษาพฤติกรรมโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 4 โรงเรียน และพัฒนารูปแบบฯ โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของรูปแบบฯ ระยะที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ โดยสอบถามความคิดเห็นของรองผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มบริหาร งานวิชาการ จำนวน 240 คน ระยะที่ 4 การพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบฯ โดยร่างคู่มือการใช้รูปแบบฯ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของ และแก้ไขปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบฯ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ขอบข่ายงานวิชาการที่ต้องพัฒนา มี 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) การบริหารหลักสูตร (2) การจัดกระบวนการเรียนรู้ (3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (5) การนิเทศการศึกษา และ 2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การวางแผน (2) การดำเนินงาน และ (3) การประเมินผล

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร
Ph.D. Student in Educational Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Sakon Nakhon 47000 Thailand

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร 47000

Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon, 47000 Thailand

* Corresponding author, e-mail: rd_pattarakun@hotmail.com

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ

3. คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการ ประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the development of academic administration effectiveness model for small school under The Office of Secondary Educational Service Area Office in Northeast Thailand, 2) to check the model with empirical data, and 3) create handbook of the model. Mixed methods research of qualitative and quantitative. The study was conducted in 4 phases. The first phase was the study of framework research; step 1: to study documentation and research and step 2: to analysis needs assessment to develop the academic administration of small schools from small school administrators 240 people. The second phase was building and development model; step 1: to build the model with interview 9 experts and multi-case studies of 4 best practice schools, step 2: to develop the model by interview 5 experts to verify the authenticity and validity of the content form of monitoring the proper format. Finally, the third phase was suitability evaluation the model by using confirmatory from 240 academic assistant administrators.

The study revealed the following results.

1. The Development of Academic Administration Effectiveness Model for small school under The Office of Secondary Educational Service Area Office in Northeast Thailand has two components. First component was the analysis needs assessment to develop the academic administration were 5 issues, 1) Management curriculum 2) the learning process 3) research to improve the quality of education 4) developing innovative media and technology and 5) the supervision. The second component was the process of academic administration has three steps: 1) planning 2) doing and 3) evaluation.

2. The Development of Academic Administration Effectiveness Model for small school under The Office of Secondary Educational Service Area Office in Northeast Thailand was consistent with empirical data. Overall was the most appropriate level (\bar{X} = 4.86, S.D. = 0.39), when considering the elements was in most every element.

3. Manual model of The Development of Academic Administration Effectiveness Model for small school under The Office of Secondary Educational Service Area Office in Northeast Thailand was suitable for use.

Keywords: Model Academic Administration Effectiveness.

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) สถานศึกษาจะต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน คือ 1) การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย 2) การพัฒนาคุณภาพของครูยุคใหม่ 3) การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่เพื่อให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และ 4) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษารวมทั้งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมุ่งหวังพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เด็กไทยในอนาคตต้องเป็นผู้มีความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ก้าวไกลสู่สากล และเป็นพลเมืองดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ในการผลิตคนให้มีคุณภาพ โดยมีงานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นหัวใจในการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ คือมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และด้านภาวะสุขภาพ (วิศิษฐ์ ชาญสุข, 2549) แต่จากการศึกษาสภาพการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก พบปัญหา คือผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญของงานวิชาการ (คัมภีร์สุดแท้, 2553) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี และให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ จึงจะบริหารงานโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนต่อไป

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กของไทยประสบปัญหาอย่างมาก ทั้งนี้ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรทางการบริหาร รวมถึงจำนวนนักเรียนที่เข้าสู่ระบบโรงเรียนมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร และวาโร เพ็งสวัสดิ์, 2554) สอดคล้องกับคัมภีร์ สุดแท้ (2553) ที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก กล่าวถึงปัญหาการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กกว่า มีปัญหาในเรื่อง 1) ครูไม่เข้าใจหลักสูตร 2) ครูไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร 3) ครูไม่สามารถ

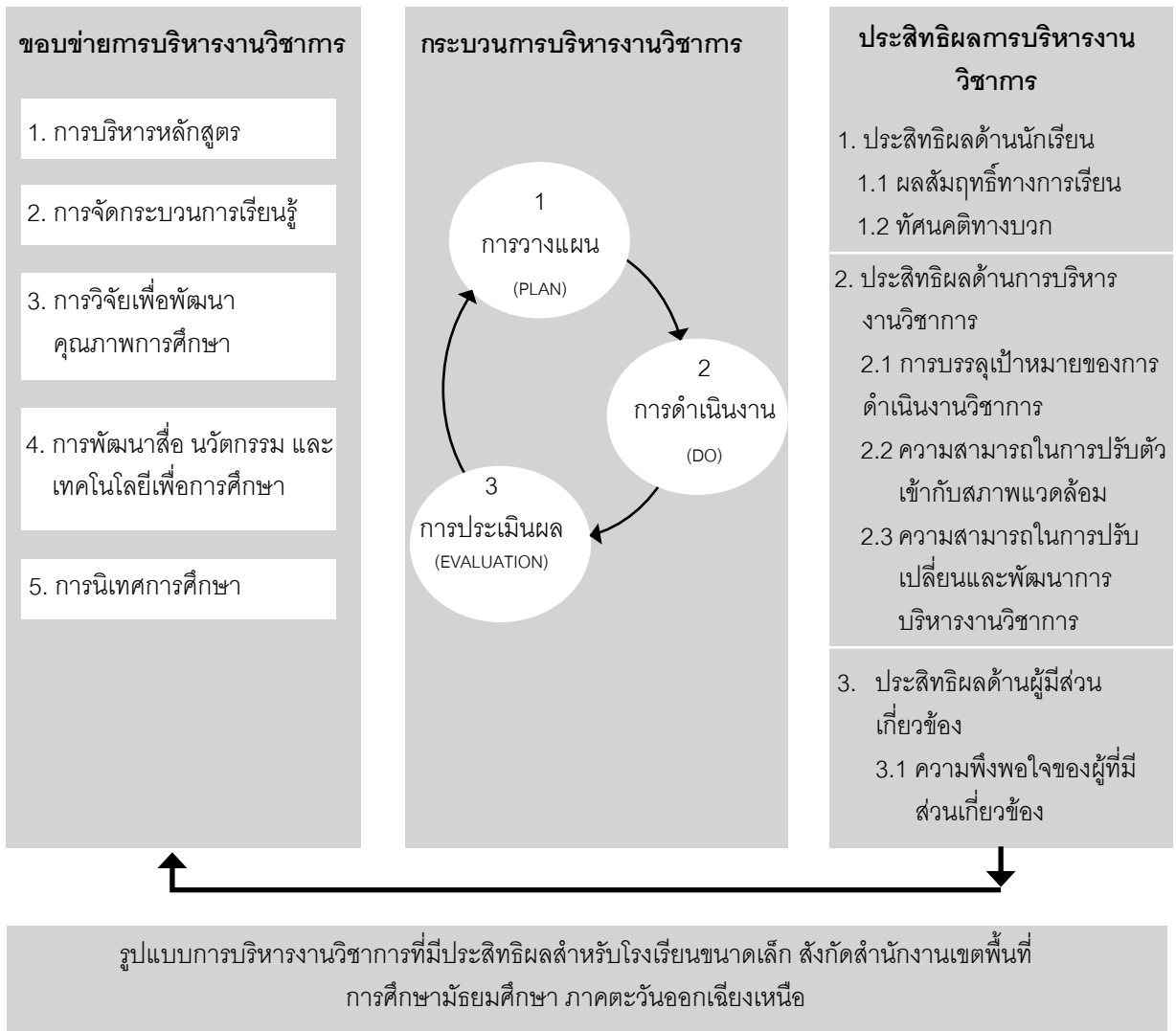
เตรียมการสอนได้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำ 5) ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน 6) การวัดผลและประเมินผล ขาดเครื่องมือวัดผลที่ได้มาตรฐาน 7) ครูขาดความสนใจและความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย และ 6) การนิเทศ การศึกษาอย่างไม่เป็นไปตามแผนการนิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย พสุพันธุ์ (2553) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า มีปัญหาดังนี้ 1) ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลและประเมินผลตามสาระการเรียนรู้ที่ทำการสอน สอนไม่ตรงตามวิชาเอกและสอนความถนัดของตนเอง 2) ขาดงบประมาณที่จะมา สนับสนุนงานวิชาการ 3) ขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย 4) ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความเป็นผู้นำทางการและให้ความสำคัญกับงานวิชาการน้อยเกินไป 5) ครูผู้สอนขาดความกระตือรือร้นในการทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และขาดเทคนิคในการสอนที่ทันสมัย

จากประเด็นปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวแล้ว มีความจำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้งานเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาดูรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปพัฒนา งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการสอบถามผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 240 คน นำข้อมูลจากการวิเคราะห์มากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาารูปแบบ ดำเนินการดังนี้

1. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ประกอบด้วย นักการเมือง อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ศึกษาพหุกรณี (Multi-case studies) โรงเรียนต้นแบบ ได้แก่ โรงเรียนพระราชทานขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนรางวัลทรงคุณค่า (OBEC AWARD) มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ตามประเด็นต่าง ๆ

3. พัฒนารูปแบบโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของรูปแบบ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยการสอบถามความคิดเห็นของรองผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 240 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) จำนวน 51 ข้อ

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์โรงเรียนละ 1 ชุด พร้อมระบุวันส่งแบบสอบถามคืน ได้รับคืน 240 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบให้สมบูรณ์

ระยะที่ 4 การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ ดำเนินการดังนี้

1. ร่างคู่มือการใช้รูปแบบฯ โดยการศึกษาวិเคราะห์สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยเพื่อกำหนดรายละเอียดของคู่มือการใช้รูปแบบฯ นำข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 3 มาร่างคู่มือการใช้รูปแบบฯ นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อแก้ไขปรับปรุง และจัดพิมพ์คู่มือการใช้รูปแบบฯ (ฉบับร่าง)

2. ประเมินคู่มือการใช้รูปแบบฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วย อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก นำแบบประเมินคู่มือการใช้รูปแบบฯ มาวิเคราะห์ โดยคำนวณค่าความสอดคล้อง (IOC) และปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบฯ

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้นมี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ขอบข่ายงานวิชาการที่ต้องพัฒนา มี 5 ด้าน คือ (1) การบริหารหลักสูตร (2) การจัดกระบวนการเรียนรู้ (3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ (5) การนิเทศการศึกษา และ 2) กระบวนการ บริหารงานวิชาการ มี 3 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน และ 3) การประเมินผล

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.38) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กระบวนการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.32) และขอบข่ายงานวิชาการที่ต้องพัฒนา ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3. ผลการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบฯ ทำให้ได้คู่มือการใช้รูปแบบฯ ที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า มีข้อบ่งชี้งานวิชาการที่ต้องพัฒนา 5 ด้าน ทั้งนี้เนื่องจากงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้ง 5 ด้านนี้มีปัญหา การจะบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผลจะต้องดำเนินการในด้านเหล่านี้ก่อน สอดคล้องกับคัมภีร์ สุตแท้ (2553) สุพจน์ อริยะจักร (2548) ชัยรัตน์ ล้ำฤทธิ์ (2552) ดอกฝ้าย ทิศนเกต (2553) วันชัย พงสุพันธ์ (2553) และสุภรัตน์ วีรพัฒน์ (2553) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า มีปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ด้านการนิเทศการศึกษามีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI = 1.92) แสดงให้เห็นว่าการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมีปัญหามากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ที่พบว่า ผู้บริหารไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ไม่มีการดำเนินการนิเทศภายในที่เป็นระบบ การนิเทศภายในสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง ผู้นิเทศยังขาดความรู้ในเนื้อหาสาระและความชำนาญในการนิเทศ การดำเนินการนิเทศยังไม่จริงจัง ขาดความต่อเนื่องและไม่มีระบบ สอดคล้องกับรัตนา ดวงแก้ว และคณะ (2555) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนพบว่า ปัญหาของการนิเทศการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และเวลาในการนิเทศของผู้บริหารและครูผู้นิเทศ อีกทั้งผู้รับการนิเทศไม่มีความเข้าใจในกระบวนการนิเทศ และสอดคล้องกับเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2555) ที่กล่าว ถึงปัญหาการนิเทศของโรงเรียนว่ามีปัญหาด้านบุคลากรการนิเทศ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะการนิเทศ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในงานวิชาการและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศ ครูไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและมีทัศนคติทางลบต่อการนิเทศ

3. ผลการพัฒนาในรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ข้อบ่งชี้งานวิชาการที่ต้องพัฒนามี 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) การบริหารหลักสูตร (2) การจัดกระบวนการเรียนรู้ (3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ (5) การนิเทศการศึกษา 2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การวางแผน (2) การดำเนินงาน และ (3) การประเมินผล ซึ่งสอดคล้องแต่ต่างกันในรายละเอียดกับผลการวิจัยของคัมภีร์ สุตแท้ (2553) ที่ศึกษาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก มี 11 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (2) การวางแผนด้านวิชาการ (3) การจัดเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (4) การพัฒนาหนังสือ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ (5) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน (6) การนิเทศการศึกษา (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (8) การแนะแนวการศึกษา (9) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ (10) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (11) การส่งเสริม สนับสนุน และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรอื่นที่จัดการศึกษา 2) กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การระบุเป้าหมาย (2) การจัดทำแผนกลยุทธ์ (3) การปฏิบัติงานตามแผน (4) การส่งเสริม ควบคุม กำกับติดตาม นิเทศ (5) การตรวจสอบและประเมินผล และ (6) การสะท้อนผล รายงานผลการดำเนินงาน และการนำผลการประเมินไปใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กมุ่งเน้นการเปิดสอนรายวิชาหลักสูตรท้องถิ่นให้มากเพื่อลดคาบสอนของครูและขาดแคลนครู ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กควรวางแผนจัดการเรียน การสอนรายวิชาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเป็นระบบโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายงานวิชาการที่ต้องการพัฒนา มี 5 ด้าน คือ การบริหารหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการนิเทศการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กควรพัฒนาการบริหาร งานวิชาการทั้ง 5 ด้าน โดยศึกษาและดำเนินการตามคู่มือการใช้รูปแบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหลักสูตรท้องถิ่นที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 ควรทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก

2.3 ควรทำวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

2.4 ควรทำวิจัยการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2555). *การนิเทศในสถานศึกษา*.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-8-t.pdf>.

[10 มกราคม 2559].

คัมภีร์ สุดแท้. (2553). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชัยรัตน์ ล้ำฤทธิ์. (2552). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเครือ*

บดินทรเดชา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีประทุม.

ดอกฝ้าย ทศเกตุ. (2553). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอแม่เมาะ*

จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

(19 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.

รัตนดา ดวงแก้ว และคณะ. (กรกฎาคม-ธันวาคม2555).

“การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*. 5(2) : 95-107.

วันชัย พงสุพันธ์. (2553). *การศึกษากิจการบริหารงาน*

วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วิดิษฐ์ ชาญสุข. (2549). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย*.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร และวาโร เพ็งสวัสดิ์. (2554). *รูปแบบ*

การพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สกลนคร : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561).**

กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก.

สุพจน์ อริยะจักร. (2548). **การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดปากคลอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน.** รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุภารัตน์ วีรพัฒน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.